

PAKHUIS DE ZWIJGER*

MANIFEST LOKALE DEMOCRATIE

Hogeschool van Amsterdam

AMSTERDAMS MANIFEST LOKALE DEMOCRATIE

De afgelopen maanden heeft de Burgerinitiatiefgroep Lokale Democratie in samenwerking met Pakhuis de Zwijger en Netwerk Democratie vier bijeenkomsten belegd: een zoektocht naar de kwaliteiten en kenmerken van de lokale democratie. Vertrekpunt was niet het huidige politiek-bestuurlijke model, maar het perspectief van maatschappelijke en burgerinitiatieven. We hebben met enkele honderden initiatiefnemers, ervaringsdeskundigen en andere betrokkenen onderzocht welke verantwoordelijkheden en bevoegdheden deze burgerinitiatieven dragen en met welke middelen en ondersteuning zij hun initiatieven realiseren.

Wij zijn tot de conclusie gekomen dat het eigen initiatief van burgers die zich inzetten voor de publieke zaak, van cruciaal belang is voor de toekomst van onze samenleving en de democratie. In de afgelopen jaren namen zij publieke taken op zich op terreinen zoals het beheer en inrichting van openbare ruimten en groen, zorg, welzijn, kinderopvang, veiligheid en cultuur. Daarnaast ontstaan coöperatieven die voorzien in energie, voedsel, werkgelegenheid en ontmoetingsruimten, en bewonersbedrijven die buurthuizen exploiteren en beheren.

Deze buurtorganisaties en burgerinitiatieven verdienen meer erkenning en ondersteuning vanuit de overheid en semi-publieke organisaties (zorg- en welzijnsinstellingen, corporaties, onderwijsinstellingen). Te veel nog wordt geprobeerd die initiatieven te adopteren of zelfs over

te nemen. Te weinig worden ze als zelfstandige en zelf richtinggevende partijen gezien, met een eigen democratische legitimiteit. Hoe die legitimiteit vorm krijgt en wat er voor nodig is was het onderwerp van ons onderzoek.

Loslaten van publieke taken die beter door burgers zelf kunnen worden uitgevoerd en meer vertrouwen stellen in de eigen kracht van burgers is ook het parool van de belangrijkste adviesorganen van de overheid, zoals de Raad voor het Openbaar Bestuur en de WRR. Kort gesteld betekent dat: laat publieke taken op wijk, buurt en straatniveau over aan burgers die zelf die taken willen vervullen. In dit manifest met tien opgaven voor de stad weerspiegelen wij de zoektocht die we met de stad zijn aangegaan.

We zijn nog niet klaar, want wij gaan door met het bespreken van deze bevindingen met alle Amsterdammers die ook invulling willen geven aan de lokale democratie. Maar het blijft niet bij praten alleen. Wij maken ons ook hard om concrete ideeën te verzamelen en te realiseren. Wij roepen de verantwoordelijken in het openbaar bestuur, bedrijfsleven en middenveldorganisaties op deze vormen van doe-democratie te faciliteren en te ondersteunen.

www.lokaledemocratie.nl

1 ERKEN BURGERINITIATIEVEN ALS DEMOCRATISCHE MACHT

Het eigen initiatief van burgers die zich inzetten voor hun buurt of wijk is een belangrijk onderdeel van onze democratie. Erken het zelfstandige en niet-politieke karakter van deze initiatieven en vertrouw op hen als de voorwaarde scheppende 'macht' voor het loslaten en overdragen van publieke taken.

2 STEL EEN STIMULERINGSFONDS IN

Burgerinitiatieven moeten een beroep kunnen doen op financiële middelen, zonder daarbij afhankelijk te worden van politieke of ambtelijke goedkeuring. Stel daarom een Stimuleringsfonds voor Burgerinitiatieven in, dat wordt bekostigd vanuit bestaande publieke middelen en waarvan de toewijzing wordt verricht door bewoners.

3 MAAK BEGROTINGEN TRANSPARANT EN PARTICIPATIEF

Maak naar voorbeeld van de buurtbegroting in Stadsdeel Oost de gemeentelijke begrotingen transparant en inzichtelijk. Combineer dit met het opstellen van prioriteiten door bewoners en het participatief opstellen van toekomstige begrotingen.

4 MEER PUBLIEKE TAKEN AAN BURGERS DIE DAT WILLEN

Burgerinitiatieven die publieke taken beter kunnen en willen uitvoeren dan de overheid en semi-publieke organisaties moeten het recht krijgen deze uit te voeren. De lokale overheid en de semi-publieke organisaties faciliteren dit door hiervoor ruimten en middelen beschikbaar te stellen.

5 LAAT ONDERSTEUNERS IN OPDRACHT VAN BURGERS WERKEN

Burgerinitiatieven die verantwoordelijkheden overnemen in het publieke domein hebben recht op eigenstandige ondersteuning, professionals die in opdracht van hen werken. Laat de initiatieven zelf een keuze voor functie en persoon maken en zorg voor ondersteuners met dienstbare en faciliterende competenties.

6 MAAK BELONING MOGELIJK

Burgerinitiatieven willen kwaliteit bieden en hebben vaak als doel om de sociaal economische positie van bewoners te verbeteren. Zie initiatiefnemers als nieuwe makers van het publieke domein die werk doen waar we voor willen betalen. Maak beloningsvormen voor betrokken bewoners mogelijk en aantrekkelijk, zodat burgerinitiatieven ook een hefboom voor de lokale economie kunnen zijn.

7 LAAT INITIATIEFNEMERS ZICH ONTWIKKELEN

Burgerinitiatieven moeten zich kunnen ontwikkelen en een broedplaats zijn voor de ontplooiing van betrokkenen. Organiseer de middelen en faciliteiten waar men gebruik van kan maken om naar behoefte en noodzaak nieuwe vaardigheden, competenties of kennis op te doen.

8 START NIEUWE EXPERIMENTEN

Burgerinitiatieven moeten in toenemende mate zorgen voor het ontwerp en de uitvoering van publieke taken, zoals beheer van publieke ruimte, groen, zorg, welzijn, kinderopvang, veiligheid, cultuur etc.. Elk van de Amsterdamse buurten verdient een proefproject waarin bewoners leidend zijn in de ontwikkeling en uitvoering van publieke taken en daarmee mede vormgeven aan de democratie van de stad.

9 ONDERZOEK EN ONDERSTEUN DE VERANDERING

Gebruik de proefprojecten om te onderzoeken wat de meer leidende rol voor burgerinitiatieven betekent voor de organisatie van institutionele partijen. Geef vanuit dat onderzoek vorm aan de interne verandering van die organisaties en borg die verandering in structuren, processen en vooral ook mensen.

10 LEG RECHTEN EN PLICHTEN VAST

De positie van burgerinitiatieven wordt gewaarborgd in rechten en plichten. Dit houdt in dat: de concurrentiepositie van burgerinitiatieven ten opzichte van gevestigde partijen wordt verstevigd; burgerinitiatieven formele zeggenschap over de ontwikkeling van hun buurt krijgen; alle burgers in staat worden gesteld te participeren en/of gebruik te maken van de publieke voorzieningen